0854

Μονῆς Τριήμου Ἰωάννου (Βαλτιώβ)
Ἔγγραφα ἐν Ἴδρῃ.

275α

Ἡ Μονὴ Ἰωάννου τοῦ Βαλτιώβ ἐν Ἴδρῃ Π. Καρολίδης.
μνημονεύεται ἐν τῷ τόμῳ τόμων καθηγητῶν τοῦ ἐν τῇ Βαναδίνεια
σχολῇ Ἑλληνικοῦ Διδασκαλείου ἐνιαύτου τοῦδε 1906 σ. 289.
ἐν Φιλαδελφείᾳ Γενικοῦ Προξένου Δ. Ρουλούμη, ἀφ'
οὗ ἐν τῇ βορείῳ Θρᾴκῃ ἔτι μέχρι νῦν ὑπαρχόντων
Παυλικιανῶν, ἤκουσα τοῦ κυρίου Προξένου γράφοντός
τι ἐν τῇ ἀναλήψει καὶ τὴν Ῥοδόπην κατὰ τοῦ Βαλ-
τιώβου ὑπῆρχε Τεκκιὸν τῶν Παυλικιανῶν ἀρμενιστὶ
συνταγμένον. Τὸ βιβλίον τοῦ ἀκούσας καὶ ἀναίσχυντον ἐπι-
σημῶν οὐχὶ διὰ τὴν ἀρμενικὴν γράφουσαν τοῦ ἐκδοθέντος
τοῦ Τεκκιοῦ (διότι οὐδόλως ἀναγνώστου ἦλθε βιβλίον
Παυλικιανὸν νὰ εἶνε συντεταγμένον ἀρμενιστὶ ἀφοῦ ἡ
γλῶσσα ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ αὐτῶν ἀναγράφει ἦλθε κυ-
ρίως Ἀρμενική), ἀλλὰ διότι ἐγένετο λόγος περὶ ἑνὸς
μοναστηριακοῦ ἀρχομένου περὶ Παυλικιανῶν ἐν
ὧν τὸν βίον τὸν ἀρετικὸν καὶ τὰς ἀρχὰς τὰς ἀρετικὰς
καὶ ἀπῆδε ἀέναος βίος μοναστικὸς καὶ κοινοβιακὴ
καὶ ἐκκλησιαστικὴ μοναστηρίων. Ἀλλ' ἔτι καὶ τοῦ αὐ-
τοῦ κ. Ρουλούμη ὅτι τὸ Τεκκιὸν ἢ σύγγραμμα αὐτῶν
κυρίως ἐν τῷ Ὀθωμανικῷ Παλατιαρχείῳ ἐνόησα
περὶ ἑνὸς ἐπεκόμισε. Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος Τεκκιὸν ἦλθε
αὐτὸ τὸ Τεκκιὸν τῆς Μονῆς τὸ ἐκεῖ τοῦ κλείστρου αὐ-
τῆς συνταχθὲν καὶ διαληρούμενον ἐκεῖ αἰῶνας ἐν τῇ Μονῇ

2756 1730

Μονὴς Πετρίτζου ναοῦ

Καὶ αὐτὸ μὲν τὸ ἐν τοῖς Βαλκανικοῖς πρωτότυπον ἀντίγραφον αὐτοῦ τοῦ ναοῦ δὲν ἐξεδόθη ἔτι· ἐγγράφα τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ πρὸ πολλοῦ ἦτο, γνωστὸν τοῦ μακαρίτου, γνωστὸν ἐξ ὅλου πρὸ 18 ἐτῶν (τῷ 1888) εἰκασθὲν ἐνθῆ ὑπὸ τοῦ Γεωργίου Μουσαίου μετάφρασις αὐτοῦ εἰς τὴν καθαρευουσίαν μετὰ πολλῶν λαθῶν. Τῷ δὲ 1904 ἐν τοῖς Βυζαντινοῖς Χρονικοῖς τῆς Πετροουπόλεως (ὡς παράρτημα τοῦ ΙΑ' τόμου) ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ ἐπιτυχοῦς ἐπιγνώστου τῶν Αὐγουστίνων Louis Petit αὐτὸ τὸ πρῶτον τοῦ ναοῦ Typicon de Grégoire Pacouzianos pour le monastère de Petritzos. (Backovo), (μετὰ τοῦ τὸ μετ' ἐπαινῶν χαρακτήρων) κυρίως ἐν τοῖς χειρογράφοις τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Βουκουρεστίου. Τὸ δημοσιευθὲν κείμενον φέρει ἐπιγραφὴν «Ἀρχὴ τοῦ Θεῷ: τὸ Τυπικὸν τοῦ ἐπιλεκτοῦ παρὰ τοῦ μεγάλου δομεστίκου τῆς Δύσεως κυρίου Γρηγορίου τοῦ Παπουριανοῦ πρὸς τὴν παρ' αὐτοῦ πλουσιόδωρον μονὴν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Πετριτζιώτισσης». Ὁ Louis Petit προτάσσει τῆς ἐκδόσεως κατωτέρω πρόλογον, ἐν ᾧ δίδει ἐπιδείξεις τὴν ἱστορίαν τοῦ Τυπικοῦ καὶ ἀντίγραφα καὶ ἐξηγούμενος τοῖς λόγοις δὲ οὗτος τὸ Βαλκανικὸν δὲν προσέθη μέχρι νῦν εἰς τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ, κρίσιμα ἐκφράζων ἔνεκα ἐπιχείρησιν δόσεως τὴν χώρα αὐτοῦ ἐπιτάφιον τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους ἐπιδιγῶν ἔνδειν εἰς βυζαντινῶν μελετῶν ἔνδειν δὲ ἐν τῷ τρόπῳ τοῦ ἑλλη-

0655

275γ

Μονῆς Κεφάλου Ἰωαννοῦ

τοῦς δουλόφρονα αἰσθήματα αὐτοῦ. Δὲν συνεσώθησαν ἐν τῇ μονῇ ἡμῶν ταύτῃ περὶ τοῦ ἐν λόγῳ Ἰωαννοῦ πρεσβυτέρου καὶ ἀσχοληθῶμεν εἰς συζήτησιν περὶ ἀναιρέσεως τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀυγουστίνου χρονικῶν μεγεθῶν, ἀναξίων ἄρα σπουδαίας προσοχῆς. Ἡμῖν διαφέρει αὐτῶν καὶ ἐπιδείξωμεν ἀκριβῶς ὅτι ἱστορικῶς νέον τι περὶ τοῦ ἁγίου λόγου μανθάνομεν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ ἐπιδοθέντος Ἰωαννοῦ, τοῦ γραφέντος τῷ 1083 μ.Χ. βασιλεύοντος τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Δουκᾶ Ἀ' τοῦ Κομνηνοῦ (1081 – 1118) μ.Χ. Ἐκ τῶν πολλαχοῦ τοῦ Ἰωαννοῦ ἐμπεριεχομένων ἱστορικῶν εἰδήσεων περὶ τῆς νήσου διαφαίνονται ἱστορικῶς γνωστότερον μὲν τὰ παλαιὰ τῆς ὀλίγας τῆς ἐν τοῖς χρόνοις τῶν Κομνηνῶν συνδεούσας τὸ Ἑλληνικὸν πρᾶλος τοῦ Βυζαντίου πρὸς τὸν περὶ τὸν Κωνσταντῖνον αὐτοκράτορα Ὀρθόδοξον μετὸν τῶν Ἰβήρων τῶν ἄγρι Γεωργιανῶν καλουμένων· εἰδικώτερον δὲ τὰ παλαιὰ τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς Μονῆς Γρηγορίου Παπουριανοῦ οὐχὶ ὡς κτίτορος ἀπλῶς τῆς Μονῆς, ἀλλ' ὡς στρατηγοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ πρᾶλου ὡς μεγάλου δομεστίκου τῆς Δύσεως.

Οἱ Ἴβηρες ἢ Γεωργιανοί οἱ ὡς πρὸς τὸ κάλλος τοῦ σώματος διαφέροντες ὡς καλλίχορτοι τὴν ἀνωτάτην ἐνδοξότητα ἐν τῇ Λυτῇ ἢ Κωνσταντία μεγαλόφρων ἀνδρωπομορφικῇ ἐμφύσει τοῦ ἀνδρωπίνου γένους, οἱ παλαὶ ἦσαν σφοδρότατοι ἐλληνικὴν μεταγενεστέραν καταλαμβάνουσα

2735 2730

Μονῆς Πετρίτζου ἱστορία

Οἱ ἐν τῷ Ἀρχοντικῷ τοῦ Ἰακώβου οἱ ἐν Φερεόδῳ μόνον μνημονεύομενοι ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν τελευταίων χρόνων τῆς Ῥωμαϊκῆς δημοκρατίας καὶ τῶν πρώτων αἰώνων τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, ἤρξαντο συνδέοντες οἱονεῖ πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἀφ' οὗ χρόνου ἐπὶ τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου ἐδέξαντο τὸν χριστιανισμόν καὶ ἔστειλαν πρεσβείαν εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ πρώτου τούτου χριστιανικοῦ βασιλέως. Οὐ πολύ δὲ μετὰ τὴν βασιλείαν τοῦ Κωνσταντίνου περὶ τὰ τέλη τοῦ 4ου μ.Χ. αἰῶνος ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοδοσίου Α' ἦλθεν εἰς εἰς Κωνσταντῖνον Ἴβηρ ἡγεμών ἢ ἡγεμονόπαις (ὁ βασιλεύων Ἰβήρων καὶ τὸν Ἑωσφορικὸν ἱστοριογράφον Σωζόμενον) ὅστις προλιμώσας τὴν ἐν τῷ Ἕλληνικῷ κλεινῷ ὑπηρεσίαν τῶν ἐν τῇ πατρίδι ἡγεμόνας ἐπιμελῆ ὡς ταξιάρχης ἢ νόμης δωρεοδίκων εἰς Ἀντιόχειαν, εἶτα δὲ ἐγένετο δούξ (δικαστής) Παφλαγόνων καὶ μέτοχος τοῦ ἐν τῇ Δύσει ἐπανελθόν τοῦ ἀποστάτου Εὐγενίου στρατεύματος τοῦ Θεοδοσίου. Βραδύτερον ἐπὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Β' ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰβήρων Γεργέτης ὁ ἔχων πρωτεύουσαν τὴν Τεφλίδα (Τιφλίδα), ὑποτελὴς ὢν τῶν τοῦ Περσῶν βασιλέων, ἀπέστη (571 μ.Χ.) πρὸς τὸν αὐτοκράτορα καὶ συνμαχεῖ μετ' αὐτοῦ. Καὶ ὁ αὐτοκράτωρ δὲ Ἡράκλειος ἐν τοῖς περιφήμοις ἐν Περσίᾳ ἐπιβορεῖς τῶν ἐτῶν 23–26 εἶχε συμμάχους τοὺς Ἴβηρας.

0856
Ε
275Ε

Μονής Πετρίτζου Ἰωάννου

Ἄμφοτέραι στενότεραι σχέσεις μεταξύ τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους καὶ τῶν Ἰβήρων συνηρτήθησαν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 9ου καὶ 10ου αἰῶνος ἐπὶ τῆς βασιλείας Λεόντος Ζ' τοῦ Σοφοῦ, ὅτε οἱ Ἰβηρες πρόκριτοι ἀπολαύοντες τῆς προστασίας τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει αὐτοκράτορος ἐναντίον τῶν μουσουλμάνων Ἀράβων παρέδιδον αὐτοῖς ἀσυλίας καὶ ἐφοδίας καὶ ἀξιώματα καὶ προσωνυμίας τιμητικὰς Κουροπαλατῶν, μαγίστρων καὶ πατρικίων τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους καὶ μετ' ὑπερηφανείας ἔφερον τὰς τοιαύτας προσωνυμίας, καὶ ἄνδρες Ἰβηρες ἐν πολλαῖς ἐπιφανείαις ἐν τῷ στρατῷ τοῦ κράτους οὗτος μεταξὺ τῶν ἄλλων ἦν ὁ περίφημος πρωτοστράτηγος Ἰωάννης Κουρκουάς ὁ ἐπὶ τοῦ Ρωμανοῦ Α' καὶ τοῦ Κωνσταντίνου Ζ' τοῦ Πορφυρογέννητου στρατηγὸς ἀγωνιζόμενος ἐναντίον τῶν Ἀράβων νίκας καὶ κλίμακα ἀπ' αὐτῶν ἐν Συρίᾳ καὶ μεσοποταμίᾳ ἀξιοθαύμαστα ἔργα[1].

---

[1] Κουρκουάς ἦτοι Ἰβηρ τὸ γένος καὶ ὄχι Ἀρμένιος, ὡς ἐξεφράσθη τινὰς ἐν οἷς καὶ ὁ Σκύλας καὶ Legrand σημειούμενος ἐπὶ τῆς σημερινῆς τινὸς ἐκδόσεως ὁμώνυμον κυρίου ἐπιπαιῶν σημειωμάτων (Le Exploits de Digenis Akritas par Sathas et Legrand Introduction XXIV ~~Introduction~~ XXIV) Τὸ ὄνομα Κουρκουάς ἔνεκα ἄγνοιας τύπου τοῦ παρὰ Βυζαντινοῖς μνημονευομένου ἰβηρικοῦ ὀνόματος Τορχάνης ἢ Κουρκάνης. Τὸ ὄνομα τοῦτο ὅπερ καὶ αὐτὸ οἱ μεταγενέστερα Βυζαντινοὶ χρονογράφοι μα-

Z 275 8730

Μονῆς Πετρίτζου ἱστορία

Ἀρχὴ αὐ μεταξὺ τοῦ Ἑρμηνικοῦ κράτους καὶ τῶν Ἰβήρων σχέσεις ἔτι μᾶλλον χαλαραὶ ἀνεπλήχθησαν ἀπὸ τοῦ λόγου. Τοῦ 10 καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ 11 αἰῶνος ὅτε ὁ Μέγας καὶ κραταιὸς Ἕλλην βασιλεὺς Βασίλειος Β΄ ἐπόλεμε τὴν Ἰβηρίαν. ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους. Κατ' ὀλίγον δὲ τὸν 11 αἰῶνα ἐξηκολούθησαν αἱ σχέσεις αὗται. Κατ' ὀλίγον χρόνον περὶ τὰς μέσας τοῦ αὐτοῦ τούτου ἤρξαντο αἱ πρῶται τῶν Σελζουκικῶν Τούρκων εἰς τὰς Ἀσιατικὰς, τὸν κράτος κράτος ἐπιδρομαί, Ἴβηρες στρατηγοὶ ἔνθεν οἱ εἰνιλιαστόμενοι καὶ σφετεριστὴς τὴν Ἀρμενίαν ἐναντίον τῶν Τούρκων τούτων. Ὡς δὲ μανθάνομεν ἐκ τοῦ Γεωργικοῦ τῆς Μονῆς χρονικοῦ καὶ Βρωσσαίς, ὅπου καὶ πολλοὶ τῶν Εἰρηνικῶν συγχέουσι πρὸς τὸ Ἑλλ. Γεώργιος εἶναι τὸ ὑπὸ διαφόρων τύπων Corice, Ciouricé, Ciouracé, Gorice, Guagen, Gorgé, Gorgi, Giorgi) γνωστὸν ἀρχαῖον δημώδες ὄνομα ἐν Ἰβηρίᾳ ὄντων (id. Brosset Histoire de la Géorgie. τόμ. 4ος σελ 165-166) Ἀρχὴ ἡ σύγχυσις Ἀρμενίων καὶ Ἰβήρων πρὸς τοὺς Βυζαντινοὺς (καὶ πρὸς τῶν μὲν πρώτων ὄντων αἱρετικῶν, τῶν δὲ δευτέρων ὀρθοδόξων) ἄκαν συνήθης, ἀφοῦ ὡς βλέπομεν κατωτέρω, καὶ αὐτὸς ὁ Ἰβηρικὸς ὑπὸ τῶν συγχρόνων αὐτοῦ καὶ κάμνουσιν ἐκδόλων τὰ κατ' αὐτὸν παραδίδεται ὡς Ἀρμένιος τὸ γένος.

Μονῆς Πετραβοῦ ἱστορία

0357

4

275η

Πέτρα Ἰωλίσσης, ὁ τῆς Μονῆς τοῦ ἁγίου Γεωργίου Πατουριωτοῦ καὶ ὁ αὐθάδης αὐτοῦ Ἀθάνασος Ἴβηρες υἱοὶ τοῦ Ἴβηρος εὐσαλφίδου ἢ ἡγεμονεύοντος Πατουριωτοῦ δυνάστου, μιλέσχον ἀγέρων Ἑλλήνων ἐν Ἀσίᾳ καὶ ἐν Εὐρώπῃ, Ἐν Ἀσίᾳ μὲν ἐναντίον τῶν Σελγουκίων Τούρκων διεξαγομένων, ἐν Εὐρώπῃ δὲ ἐναντίον Βουλγάρων ἢ Βοσνίων, εἶχος δὲ καὶ ἐναντίον τῶν ὀξὺ Πλαγίους εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς χώρας τοῦ κρείττους ἐπιφερομένων Νορμανδῶν τῆς κάτω Ἰταλίας.

Τὸ ὄνομα τῶν Πατουριωτῶν, ἢ τοὐλάχιστον τοῦ Πατουριωτοῦ δὲν ἦτο ἄγνωστον ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐκκλησιαστικοῦ κωδικοῦ ἢ Ἄκτα Κωμνηνῆ ἢ ἐν τῇ Ἀρεθούσῃ αὐτῆς ἱστορήσασα καὶ γεγονότα τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου σαλτοῦ αὐτῆς καὶ καταδρώμενα αὐτοῦ ἐπανειλημμένως ἱστορήσασα καὶ περὶ τοῦ Πατουριωτοῦ. Ἐν τῇ Ἀρεθούσῃ ἐγνώριζον ὅτι ὁ Πατουριωτὸς ἐπισκοπεῖν κατὰ αὐτὸν ἢ συγγραφεὺς τῆς Ἀρεθούσης καὶ ἐν τοῦ Τυπικοῦ κατεδείκνυον ὅτι ἐκεῖνος Γρηγόριος Πατουριωτός) ἂν ἐν ὑψηλῷ ἀξιώματι στρατιωτικῷ τῷ τοῦ μαγίστρου, ὡς φαίνεται περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1081 κατὰ τὰς παρακμάς τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀνόδου τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ, ὄντος πρὸ τῆς ἀνόδου α μεγάλου δομεστίκου τῆς Ἑσπερίας π, (τῶν ἐν ταῖς Εὐρωπαϊκαῖς ἐπαρχίαις τοῦ κράτους στρατιωτικῶν δυνάμεων ἀρχηγοῦ), καὶ ὅτι

215 7730

συνοφαμάν· ἐγεφόρει εἰς τὴν τοῦ δρόμου ἄνοδον τοῦ Λεγίου καὶ ἄρρας παρασκὼν αὐτῷ πολύμορφον ὑπηρεσίας ἀμειφθὴ ὑπὸ αὐτοῦ, γενομένου βασιλέως, διὰ τὴν ἀνδρεῖαν τοῦ αὐτοῦ, ἀνωτάτου στρατιωτικοῦ ἀξιώματος, ὅπερ ἀριεβάγγελο πρότερον ὁ Ἀγέζιος. Ὁ Γρηγόριος Παπουριανός ὁ καὶ διὰ τὴν συγγραφέαν τῆς Ἀγεζιείδος «μικρός τὸ δέμας ἀλλὰ μαχητής, γένους γαμπροῦ τῆς Ἀρμενιῶν ὀρμώμενος» γενόμενος «δομέστικος τῆς Ἑσπερίας» (οὕτω καὶ αὐτὸν ἡ Ἄννα Κομνηνὴ ἐκεῖ αὐτὸς ὁ Γ. Παπουριανός ἐν τῷ Τυπικῷ καὶ καὶ αὐτὸν «μέγαν δομέστικον τῆς Δύσεως» ὅτι δὲ οὕτως εἶχε καὶ ἐπρέβειαν ἡ ἱστορία προσηγορίαν μεταφυτεῦται ἐκ τούτου ὅτι ἡ αὐτὴ Ἄννα Κομνηνὴ τὸν πατέρα αὐτῆς καὶ τὸν τὰ πρὸ τῆς εἰς τὸν δρόμον ἀνόδου τὸ αὐτὸ ἀξίωμα καὶ «Μέγαν δομέστικον») μετέσχε ἐκεῖ ἐν Βιθυνίᾳ ἐν τοῖς ἔτεσι 1081–1085 καὶ τὰ τῶν Νορμανδῶν καὶ τῶν Πατζινάκων πολέμων τοῦ 1085, ἐν ᾧ ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ ἀρχιστράτηγος· καὶ δὲ τῷ θανάτῳ αὐτοῦ μεγάλως ἐθρήνη ὁ Ἀγέζιος «γενόμενον αὐτὸν ἐπανώτατον οἰκονομοῦσαν στρατιώτας καὶ καὶ ἀξίαν ἄνειν καὶ πρόγραμα διαμπαρνήσεσθαι πολυγώτατον». Νῦν ἐκ τοῦ Τυπικοῦ μανθάνομεν ἐπανάν γνωριμίας τοῦ βίου αὐτοῦ ἔτι δὲ καὶ ὅτι πρίστων πολέμων μέτεχε καὶ ἐν Κύπρῳ πρὸ τοῦ

0858

2750

Μονὴ Πετριτζοῦ Ἰωαννίνων

1081 ἐκ τῶν προ. τοῦ Ἀρχείου αὐτουργαλόρων. Μαν. δείκνυμεν γοιαῦν ὅτι ὁ Γρηγόριος Παπουριανός (ὡς τοπίζεται κ. λ. ἐν τῷ κειμένῳ τῆς Ἀρχειάδος) ἢ Παπουριάνος (ὡς τοπίζεται ἐν τῷ Γενικῷ)[1] καλούμενος οὐχὶ ὡς

1 Τὸ ὄνομα τοῦτο δοκεῖται εἶναι παρφίλωγον τοῦ αὐτοῦ τοῦ ἤδη αὐτὰς γνωστοῦ Ἰβηρικοῦ ὀνόματος Βαμπίρ (ἢ γεμόνος Ἀρ-σαμίδου τῆς Ἰβηρίας) ἢ Βαμπύρης (ὡς κειμένου καὶ τοῦ ἀνωτέρω εἰρημένου ὁ σιρί τοῦ ἔχει τοῦ Δ' αὐτὰς εἰς Γουρ-μεν ἀκριβόμενος ὁ βασιλεύοντος Ἰβήρων). ὑπάρχει δὲ ἐν ὄνομα Ἀρμενικὸν ἐπὶ αὐτῶν χρόνων Βαγρατούν εἰς τὸ Παπουριάνος ἢ καλέσῃς τινὰς δὲ εἶναι γραμμένη (καὶ τὸ Γουδλί-νος, Γουδλιανός) ἀλλὰ Πετροσφρεντινή ἢ Ἰβηρική (ὅπερ τὸ Ἰβηρ. Χοσριάνης ἐκ τοῦ Χοσροῦ, τοῦ ὀνόματος Χοσρόης. Εἶναι δὲ σημειωτέον ὅτι ὁ Βαγρατιωνὶς ἔχων τοῦ ὀνόματος συνάδει πρὸς τὸν Ἀρμενικὸν ἢ οὐχὶ πρὸς τὸν Ἰβηρικόν, ἔτι δὲ σημειωτέον ὅτι ἐν τῷ Γενικῷ τὸ Παπουριάνος, ἐπὶ χειρόγραφον ὡς ὄνομα οἰκογενειακὸν τῶν δύο ἀδελφῶν (Γρηγορίου καὶ Ἀναστασίου) κεῖται συγχρόνως καὶ ὡς ὄνομα κύριον τοῦ πατρὸς αὐτῶν. Τοιαύτη ἀπορία γίνεται ἀν τὸ ἐν τῇ ὑπογραφῇ τοῦ Γενικοῦ «Γρηγορίου τοῦ Παπουριάνου ἐρχιμανδρίτου ἀφῶ Γρηγορία τοῦ υἱοῦ τοῦ Παπουριάνου» ὅτι τὸ Παπουριάνος δεῖ ἐδεχθῇ ἀφῶ ὡς ὄνομα τοῦ ἀνδρὸς καὶ οὐχὶ ὄνομα τῆς οἰκογενείας. Ἀλλ' ἐξ ἄλλων κειμένων γινώσκομεν ὅτι τὸ ὄνομα Παπουριάνος ἦτο οἰκογενειακόν.

8730

275α

Μονῆς Πετρούγας Ἰβηρίας

μέχρι τῆς Ἄνω Κομνηνῆς ἐξ Ἀρμενίας ἀφ' οὗ ἐπιστρέψας φεουδάλης εἰς τῶν Ἰβήρων ὡς μέχρι αὐτοῦ ὁ Γρηγόριος Π εἶχε δοθεῖσαν παγούριον Παπουριάνου καὶ ἀδελφοῦ Ἀθανασίου. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἦν ἐκ τῶν εὐγενῶν τῆς Ἰβηρίας ἀφοῦ παγκύλαι ἐν τῷ Γεωργιανῷ κράτει ἀρχόντων ἢ οὐχί οὕτω ἀποδιδομένης τῆς Βυζαντινῆς προσωνυμίας καὶ τοὺς μείζονας αἰῶνας εἰς τοὺς ἡγεμόνας τῆς ἀρμενίας (καὶ εἰς αὐτοὺς ἔτι τοὺς ὑπὸ Ἀραβικὴν ἢ Ἑλληνικὴν κυριαρχίαν διαλεγομένους) καὶ τὸ μεμονωμένον τῆς Πατρικίας βασιλικῆς προσωνυμίας σαχινσαχ (βασιλεὺς βασιλέων), καὶ ἡ τοιαύτη προσωνυμία καὶ τοῦ γένους τοῦ Παπουριάνου, ὅτε ἡ Ἰβηρία διηρεῖτο εἰς πολλὰς μικρὰς ἡγεμονίας ἐφαμβάνετο ὁ πανδὸς αὐτόνομος τοποτηρητής, ὡς σήμερον ἐν Γερμανίᾳ τὴν προσωνυμίαν μαχαραντζᾶς (= μέγας βασιλεύς) φέρουσι πάντες οἱ μικροὶ ἢ μεγάλοι ὑποδεεῖς τοποτηρηταὶ τῆς Αὐγούστας. Τοιαύτας δὲ τὰς Βυζαντινὰς ἀξιώματα καὶ αἱ ἐπιμνησθεῖσαι προσωνυμίαι κουροπαλάτης, μάγιστρος, κανδίδατος, ἐδίδοντο εἰς τοὺς Ἰβηρας ἡγεμόνας ὡς δείγματα εὐνοίας αὐτοκρατορικῆς καὶ ἠξιώθετο δὲ ἀποστελλομένων αὐτοκρατορικῶν κομητόντων καὶ τοῦ ἐκπαιδεύσας εἰς τὰ ἀξιώματα ταῦτα ὁλοῖς. Εἶχε δὲ ὁ Γρ. Παπουριάνος καὶ πατράδελφον παγούριον Χορσοράνην καὶ ἀδελφὸν Ἀθανάσιον ἀποθανόντα πρὸ αὐτοῦ, διαπρέψαντα ἐν Ἀναλόγῃ πολεμήσαντα στρατιωτικῶς καὶ ἀνελθόντα εἰς τὸ μέγα ἀξίωμα τοῦ

0359

2757

Μονῆς Πετρίτζου Ζυγοῦ

μεγαίρου καὶ ἀφανεῖδίνα ὑπὸ τοῦ κράτους ἔνεκα τῶν ἀπρεσιῶν τούτων δέκα μεγάλων ἐμπορίων (κληρικάτων ἀπ' ἐκείνου εἰ τῶ ἐνδικῷ) ἐν τῇ διοικήσει Ἀντιοχείας[1]. Ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ Γρηγορίου κατὰ τὴν σκληράδους ἐμπιστοσύνης προσωνυμίας ἄρχων ἀρχόντων δὲν συνήνου καὶ φραγμαλιστὴν ἀρχὴν ὑπουσιῶν καὶ φούλον μέγαν, μαρτυρεῖται ἐξ ὧν γράφει ὁ Γρηγόριος περὶ τοῦ βίου αὐτοῦ (Γ. σ. 38-39.

« Ὁ γὰρ μακαρίτης ἡμῶν πατὴρ πάντα ἐκ τῶν ἰδίων δοκῶν πάντα συμπροβάλλοντ ἡμεῖς παιδάριον καὶ ἀνήβους, καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτῷ τὸ μέλλον ἡμῶν κατὰ γονικείαν ἔχον εἰς ἐκ ἐκλήθησαν τῶν πάντων αὐτῶν καὶ τῶν ἀμφοῖν ἀδελφῶν ἡμῶν δοῦναι εἰς πρόσωπον, γυμνοὺς ἡμᾶς κατέλιπε καὶ κενοὺς ἐκείνοις χερσὶ πάντων τῶν πατρῴων ἡμῶν χρημάτων, πρὸς δὲ καὶ τῶν ἐκείνου ἴδιον μητρῴων ἡμῶν· οὐ δὲ ἀδελφοὶ ἡμῶν μετὰ τῶν γονέων ἡμῶν αὐτῶν ἀπελθόντων εἰς τοὺς ἄνδρας αὐτῶν ἐν διαφόροις χώραις, πρὸς δὲ κάμοῦ σπουδαζομένου ἐκεῖ

1 Ὅτι ὁ Ἀθάνασιος ἐγένετο καὶ διοικητὴς (ἴδε δούξ) Ἀντιοχείας, ἀπ' ἄλλου νοεῖται ὁ Le petit, δὲν φαίνεται σαφῶς. Ἀμφιβάλλω δ' οὗτος περὶ Ἀντιοχείας σφοιμένου σαφῶς λόγον περὶ τῶν ὅρων τοῦ Ἐφεσίου καὶ τοῦ Ἀραβικοῦ κράτους ἀφ' οὗ εἶναι γνωστὸν ὅτι ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 11 αἰῶνος ὅμως περὶ τὸ Ἐφεσινὸν κράτος ἦτο ἐν Ἀσίᾳ τὸ Τουρκικὸν Σελγουκικὸν κράτος.

0780
2752

Μονῆς Πετράβου ἱστορία

ἐν Ἀρμενίᾳ καὶ Περσίᾳ καὶ ἐν Συρίᾳ ἔλθε καὶ ἐν Ῥωμανίᾳ προσφοιτῶντος καὶ ἐπὶ τοσοῦτον τῆς ζωῆς μου γηθοῦντος πολὺν ἀγαν διεβίβασα χρόνον, καὶ ἐκεῖθεν πάντα πάν τε αἰπράξεν πάν τε χρήματα πάν τε οἰκήματα ἐκρησάμην ἐν βοηθείᾳ τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τῶν ἁγίων εὐχῶν τῶν γονέων μου καὶ δι' ἐμῶν πολλῶν τρόπων καὶ περιπλάνων γέγονεν, οὐ νοσοῦν διὰ τε καμάτων καὶ δι' αἰρεσεῶν μου ἐπιμελούμενον, οὐ διὰ ἕνος ἑλίρου ἀρωγῆς ἢ μεσιτείας μόνον δὲ πάντες οἱ συγγενεῖς μου καὶ οἱ ἄνθρωποι διὰ τοῦ ἐμοῦ πόθου καὶ τῆς δουλείας καὶ τῆς πρός με τῶν εὐσεβῶν ἡμῶν βασιλέων προσπαθείας καὶ εὐνοιαμίας ἐδοξάσθησαν καὶ ἐπηρεπήθησαν καὶ ἐξ οἰκίαν μου πάν τε μεγαῖον ἐπὶ δόξαν καὶ ἔλθε δόξαν.

Τίνες ἦσαν οἱ σύγγραφεις, οὓς διεξήεισιν ὁ Γρ. Παμπουριάνος ἐν Ἀναδολῇ καὶ ἐν Εὐρώπῃ ἐπιλοῦ τῶν ἐν τῆς Ἀρμενιάδος γραφολῶν, περὶ ὧν ἐγένετο ἤδη ὁ λόγος, περὶ τούτων δέ δωσι πλείς ἐνταῦθα αὐτός ὁ Γρηγόριος ἐν τῷ ἐπιστῷ. Οὕτω γέγραπται (Γ.σ. 14) ὅτι « διὰ τῆς μεγάλης βοηθείας καὶ δυνάμεως τῆς θείας αὐτοῦ (τοῦ ὑψιστοῦ καὶ ἁγίου πηγῶν βασιλείας κυρίου Ἀρμενίου) τοὺς μεν δυνατοὺς καὶ ἀρχαιοτέρους ἐχθροὺς αὐτοῦ συνέτριψέ τε καὶ ἀπέλαβε τοὺς ἀντιλαοσσομένους οὐ μόνον ἐν Ῥωμαίοις[1] ἀλλὰ καὶ πάντα τῷ γένει τῶν Χριστιανῶν, φημὶ δὲ τοὺς Θεοτόκους, ὧν τὴν συνετρίβην καὶ πάντῃ ἐξεγόδρωσεν πρᾶξιν παρεδοῦναι πάντων τῶν κα

1 Τῷ Ῥωμαϊκῷ Ἕλληνικῷ) δηλονότι κράτει

0560

275V

Μονῆς Πετρίτζου Ἀνωνύμου

γεωγράφων ἐστί· σέβομαι γὰρ ὅλη τῇ μετ' ἐμὲ σειρᾷ τῶν διὰ παντὸς χρόνου τὴν τόλμη γεωμέτρη δαιμιουργίαν τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ ἐκμανθάνειν οὐδαμῶς». Ἀλλὰ τοίνυν τὸ τῶν παλαιῶν Βοσπόριον αὐτὴ σφραγίσαι εἶναι ἄγνοιαν ὅλον τῇ πρώτην ἀπορίαν ἔχειν τὸ γράμμα. Ἐν τῷ ἄγνῳ γεγονέναι ἐξάγεται σαφῶς ὅτι ὁ παλαιὸ Βοσπόριον πρόγονοι ἐγένετο μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1081–1086 ἀφοῦ τὸ μὲν 1087 ἀνῆγε ὁ Ἀλέξιος εἰς τὸν θρόνον, τῷ δὲ 1086 ἐφονεύθη ὁ Μ. ἐνῷ παλαιὸ Βοσπόριον πρόκειται Ἀλλὰ τοῦ ἀπὸ 1081 μέχρι 1085 ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Ἀλεξίου ἀπηχόμενον ὁ Νορμανδικὸς πόλεμος, τῷ δὲ 1086 ἐγένετο ὁ παλαιὸ Βοσπόριον τοιοῦτον. Ἀλλὰ τῇ ἄγνῃ ἀπορίαι ἐμφύεται ἀνάνδεια: ἀπὸ τὸ Βοσπόρια, οἵτινες παλαὶ τὸν 11 αἰῶνα πολὺ ἤδη χριστιανοί διωρούντου ὡς ἀντιβασούμενοι πολὺ τῷ γένει τῶν χριστιανῶν. Ἐπὶ πρόκειται περὶ τῶν πρεσβυτῶν Βοσπόρων (τῶν κατοικούντων ἐν Βοσπόρῳ τῇ Παλαιστίνῃ) ἀγῆ τὸν υἱὸν τοῦ Ἀλεξίου καταπολεμήσας τῶν Βοσπόρων ἐγένετο ἐν χρόνῳ πρώτῳ ὑπέρ τῷ θρόνῳ τῆς Ἀγκύρας τοῦ Κομνηνοῦ. Εὐνοεῖ ὅλως πεῖραν τοῦ ὑποθέσωμεν ὅτι Βοσπόριοι κοινῶν ἐκλαμβάνει οἱ τῷ 1085 ὑπὸ τοῦ Ἀλεξίου πρόμαχοι ἐν θρᾴᾳ τῇ Κωνσταντίνου. Περὶ τῶν ἐν Ἀσίᾳ (πάντως πρὸ τῆς βασιλείας τοῦ

[~~ἔστιν τὸ ἔργον~~ ΠΛΑΡΟΛΑΗΣ.

Ἀλεξίου Α') ἔργων τοῦ Κομνηνοῦ μανθάνομεν ἐκ τοῦ Ἀνωνύμου ὅτι ὑπῆρξε δοῦξ ἤδη διοικητὴς ἐν Ἀρμενί-

Παπαδόπουλος 1906 σ. 332.

0230

258

Μονῆς Πετρίτζου ἱστορικόν

α. Θεοδοσιουπόλεως (σ. 13) Ἡ τοῦ δὲ εἶναι ὅλη μικρὰ τοῦ φραγμοῦ τέγους τοῦ Δουκένου τοῦ Ῥωμανοῦ Δ' (1071) ἡ Θεοδοσιούπολις ἀνῆκεν εἰς τὸ κράτος, τότε δὲ καὶ αὐτὴ καὶ πᾶσα ἡ Ἀρμενία καὶ μέγα μέρος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας κατεκτήθησαν ὑπὸ τῶν Σελζουκικῶν Τουρκικῶν, ὥστε ἡ ἐν Ἀρμενίᾳ ἀρχὴ τοῦ Παμουριανοῦ ἀνῆκεν εἰς τοὺς ἀπὸ τοῦ 1071 χρόνους. Ὁ Γ. Παμουριανὸς κοιμᾶται μετὰ τὸν Ἰουλιανὸν αὐτοῦ (σελ. 14 καὶ περὶ τῆς ἐν τῷ Κάρσει τῆς Ἀρμενίας «κράζεως αὐτοῦ» Πρόδηλον ὅτι τὸ Κάρσει τοῦτο εἶναι τὸ νῦν περίφημον φρούριον Κάρς, οὗτινος ἴσως καὶ ἐν τῷ Γ. μνείαν ἔχει κρύπτη καὶ ἀρχαιοτάτη ἐκκλησιαστικὴ μνεία αὐτοῦ:: Ἐκ τῶν ἀμοιβῶν δὲ καὶ τῶν ἐμπῶν τῶν ἀγρῶν βασιλικῶν τῶν δοθεισῶν ὑπὸ τοῦ Ἀλεξίου Α' καὶ ὑπὸ τῶν προκαθόχων τούτου αὐτοκρατόρων ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ Μιχαὴλ Κ' (ὧν ὀνόματα ἀναφέρεται ἐν σελ. 54) εἰς τὸν Γρηγόριον Παμουριανὸν καὶ εἰς τὸν αὐτάδελφον αὐτοῦ Ἀναστάσιον Παμουριανὸν κατοικοφαίνεται πόσον γενναιόδωρα ἦσαν οἱ αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου καὶ ἰδίᾳ ὁ Ἀλέξιος ἐν ταῖς πρὸ τούτων νικηφόροις σφαλιγγάλοις τοῦ κράτους παρεχομέναις ὑπὸ αὐτῶν ἀμοιβαῖς. Εἰς τὸν Γ. Παμουριανὸν ἐδωρήθησαν καὶ ἐστεφανώθησαν διὰ χρυσοβούλλων αὐτοκρατορικῶν κλήματα ἐν τρισὶ χώραις τῆς Ἀρμενίας, δύο κλήματα ἐν Καππαδοκίᾳ, τέσσαρα ἐν Φιλαδελφείᾳ*

* Τέγος. — «Παναθήναια» σελ. 292.

0361

2750

-γει, ἡτίνα ἐν Μοσχοπόλει, ἔτι δὲ τὰ χωρία Ζανδέ-
σι, Εὐδοκίμων, Κολρέσι. Διὰ χρυσοβούλλων δὲ αὐτοκρα-
τορικῶν ἐπιβεβαιώθη αὐτῷ τὰ ἀποδοθέντα ἐν τοῖς τέμενσιν
αὐτοῦ πάσχα, χωρία τε μοναστήρια τε ἄγρων δὲ πολλῶν
χωρίων γίνεται μνεία ἐν Τ. Ι διὰ χρυσοβούλλων δωρη-
θέντων τῷ Π. τε διαφόρων μοναστηρίων ὡς τεμενίων
αὐτοῦ τε ξενοδοχείων (φιλανθρωπικῶν δημοσίων παλαιστη-
ρίων) ἱδρυθέντων ὑπ' αὐτοῦ ἐν διαφόροις τόποις. Διὰ
χρυσοβούλλου δὲ ἰδιαιτέρου ἐπιβεβαιώθη ἅπαν τὸ ἐν τῷ πα-
νσέβαστῳ γένει τε τῶν τεμενίων αὐτοῦ πρόσοδος, ἔτι
τε αὐτὸς τε οἱ μετ' αὐτοῦ ἐν ἀπορίαις ὦσι. Δι' ἄλλου
χρυσοβούλλου (ἢ χρυσοβουλλίου ὡς γράφει ἐν τῷ Τ.) ἐπι-
κυρούται αὐτῷ ἡ κυριότης τε καὶ ἀποκλειστικότης τῆς μο-
νῆς τε τῶν ἐν αὐτῇ προσκυνητῶν τεμενίων τοῦ
Π. Καὶ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ δὲ Λυγκηστῶν ἐδίδετο αὐτῷ
ὡς τέμενος ὀχύρωμα χωρίον. Καὶ πάλιν δὲ ἄλλου χρυ-
σοβούλλου ἐπιβεβαιώθη ἅπαν μετὰ βεβαίου τὰ τέμενεα αὐτοῦ
ἐν τοῖς συγγενεῖς αὐτοῦ ὅν τε Ἴβηρες ἦσαν οὗτοι τε ὅν ἦσαν
Ἀρμένιοι ἐπιρόδοξοι. Πρὸς τούτοις τε ὅν τε τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ
τεμενίων τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀναστάσιου, τῶν ἀποθανόντων πιθανῶς ἔτεσι τῆς μέσης ἡλικίας τοῦ Διογένους ἐπαναστάσεις τῆς Ἀντιοχείας διὰ τοὺς Ἕλληνας, ἐπαθεμιάθη ὁ Τ. Παπουριανὸς διὰ χωρίων δωρηθέντων αὐτῷ ἐν Θράκῃ τε καὶ Μακεδονίᾳ[1]. Τίνος ἕνεκα τε τοσου-

275 230

Μονής Τετράγου Ενετικόν

φαίνονται αριθμούνται εν τω Ι. τοι χαρτί του του Ι. Παπουριάνου περί των κληρικών ή κι περί άλλων συμφερόντων αυτού κιβωτίδια χρυσόβουλλα, δύο γράμματα, τρία «σημειώσεις βοαρίων», εξήκοντα τρία αιλάκια βαπτισμά δύο ισοπώματα, ανακείρονται δι κι αγοραστήρια χαρτία κι αποδείξεις. Των χρυσοβούλλων δι τούτων άλλα μεν εφυλάττετο εν τω ναω της αγ. Σοφίας (μετέχει του Θεού Σμυρναίας) εν Κωνσταντινουπόλει κι άλλα εν αυτή τη Μονή τη ιδρυθείση υπό του Παπουριανού.

Εν τω Ενετικώ του Ι. Παπουριανού γινομένου λόγου περί των πολλών κληρικών αυτών κι χωρίων των δωρηθέντων αυτώ γίνεται μνεία κι των δημάτων, τα α' ανήκον αυτοί. Ενταύθα δι μνημονεύεται νέα τινά ονόματα δημάτων, δια τα ήδη μεν γνωστά εκ των υπ' αυτού ήδη κωνσταντινουπολιτικών εν τω «περί τον ίδιον νιόν Ρωμανόν» πολλαχού αναφερομένων ονομάτων μικρών δεμάτων, κι περί προσαγωγής μικρών δεκαπλασιών περιφερειών εις νέα δήματα, ότι πλην των ειρήνας περιφερείας δημάτων, των μνημονευομένων εν τω περί δημάτων, υπήρχον κι άλλα μικροτέρας περιφερείας αμφί εκ του Ενετικού του Παπουριανού. Πάντως όμως ωσ. ο Π. συνέλεγεν εν τω 1083 τα Ενετικά αυτού ποιείται λόγον περί των εν Αρμενία κι Καππαδοκία κληρικών αυτών, εν ω αι χώραι αυτών κατείχοντο τότε υπό των Τούρκων.

0363

275

Μονῆς Πετρίτζου ἐκκλησία

ρικοῦ μανδάτορος ὀνόματα δημάτων μὴ γνωστῶν ἄγροθεν. Τοιοῦτα δήματα μνημονεύονται ἐν τῷ Τυπικῷ Φ. Ῥιμποσουνάτσης, Φ. Βουγερού, Φ. Σερρῶν! Ὁ μόνον δὲ δημάτων νέον, ἀλλὰ καὶ νέων βάσεων ἤτοι σημαιῶν (διαφόρων δομεστικῶν ἀριθμῶν μικρὰς καὶ λεπτὰς ἐν αὐταῖς κλαδευούσας ῥάβδους, κατακόρυφους καὶ τοῦτους μεταγενεστέρας βάσεις· ὁ Κ. Πορφύρος μεταφράζει τὸ ὄνομα ἐκεῖνο τοιαύτην ἔννοιαν τοποθετῶν· ἐν τοῖς Βυζαντινοῖς τούτοις βάσεσι (= σημαίαι καὶ δομεστικῶν ἀριθμῶν) προέρχεται ἀναλαμβάνει τὸ ὁδηγητικὸν ὄνομα δομεστικῶν ἀριθμῶν βάσεις (= σημαία καὶ δομεστικὴ ἀρχή). Τοιαῦτα βάσεις ἀναφέρονται ἐν τῷ Τυπικῷ α βάσεις Μοσυνουσόγεως (σ 10) βάσεις Περιδεώριος (σ 11) καὶ τὸ βάσεις Σαβάϊτζης (σ 12).

Ἀλλὰ τοῖς ἄλλοις καὶ μεγάλα κλήματα, τοῖς ἀποτελοῦντα καὶ ἑαυτοῖς ὁλόκληρα τμήματα, οἷον ἦσαν αἱ μόναι Περὶ τοιούτων δημάτων ἐν Πελοποννήσῳ καὶ ἀλλαχοῦ ἐπραγματεύθη ὁ περὶ τὰς Βυζαντινολογικὰς ἱστορίας ὁλοκλήρου ὁ κ. Νικ. Α. Βέης ἐν τῇ ἐξιλογικῇ αὐτοῦ πραγματείᾳ α Περὶ τῶν Βυζαντινῶν ἐπιγραφῶν τῆς Σαλωνίκης τῇ ἐπιδόσει εἰς τὸ ΙΑ' τόμον τῶν Βυζαντινῶν Χρονικῶν Πετρουνιάτζης καὶ ἀριθμοῦσι αὐτὰ ὁρίζοντα πολλοὺς ἐκείνους καὶ γνώριμα ἀναφερόμενα εἰς τὴν κατὰ τὸν ΙΕ' αἰῶνα ἱστορίαν τῆς Πελοποννήσου.

275 5220

Μονὴς Πετράτου Ἰταμοῦ

δωρεαὶ αἱ ἐπανειλημμένως ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων αὐτοκρατόρων καὶ ἰδίως ὑπὸ τοῦ Ἀρεθίου Α' εἰς τὸν ἐν τῇ νήσῳ ναὸν, τοῦ κράτους διαλεγούσης καὶ εἰς τὸν μεγάλου δομεστίκου ἀξίωμα ἐξικόμενον Ἴβηρα εὐσεβεστάτην. Ἀλλὰ καὶ ἱκανὰ βασιλικὰ ἐδωρήσατο αὐτῷ ὁ Ἀρέθιος Α', ἐξ ὧν «ἐπεδιδόσετο τὸ σεπτυχενὲς καὶ τιμιώτατον σῶμα αὐτοῦ».

Τὰ ἱκανὰ ταῦτα τὰ βασιλικὰ ἐπὶ καὶ μέγα ἀριθμὸν ἀνεκδηλώτων ἐπὶ ἐπιδόσει αὐτοῦ ἀφιερώσεις ἐδωρήσατο ὁ Ἱερ. τῇ νεοϊδρυθείσῃ μονῇ. Ἐν τῇ ἀναριθμήσει δὲ ἀποβῶν τῶν ἀνεκδηλώτων τούτων ἐγκαταλείπεται μικρόν τι ἐκκλησιαστικὸν χρυσοῦν καὶ ἀργυροῦν σκεῦος, τινὰ δὲ καὶ ὅλως μέχρι νῦν ἀγνοούμενα Βυζαντινὰ κείμενα. Ἐκλεκτὰ δὲ τῶν ὀνομαζομένων τῶν τοιούτων ἀνεκδηλώτων ἐστὶν ἐν τῷ Ἰταμῷ τόμοι καὶ ἀρχαὶ νομικῶν Βυζαντινῶν, ἐν τούτοις δὲ ἀρχὴ τοῦ χρυσοῦ ῥωμαϊκοῦ κράτους[1] (νομικὰ τοῦ Ῥωμανοῦ Δ'),

1 Τὴν ἑρμηνείαν τοῦ κράτους ἴδε παρὰ Σβορώνῳ Διεθνὴς Ἐθνικ. Νομισμαλ. Ἀρχαιολογ. Τόμ. Β' 1893 σελ. 352 – 53).

2 Τὸ δοκιμάζον, ὡς χρυσόν, καλέσθαι νόμισμα κοινότατα ἀπαντᾶν τὴν δυτ. Εὐρώπην.

3 Ἴδε τὴν ἐρμ. τοῦ ὀνόματος παρὰ τῷ Σ. Σβορ. ἐνθ' ἀνωτέρω σ. 351.

0363
275

Μονῆς Πετρίτζου Ἑπτανήσου

Μονομαχάτου (τοῦ Ἰωαν/νίνου Θ' τοῦ Μονομάχου) δουκάτου (τοῦ Ἰωαν/νίνου τοῦ Γ' τοῦ Δουκᾶ)[3], αἰωνοβίου τῆς συνοικοδόμου ὅσῳ, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ἡμετέρου νομομαθοῦς Γ. Σβορώνου, ἂν μὴ ἀρχαιοτέρα πόλις ἀντὶ συνοικοῦσα[3], εἶναι ὄνομα νομισματικόν ὅμως νέον, ἐπροῖν νόμισμα φέρον τὴν εἰκόνα συνόδου, συμβόλου τῆς βασιλικῆς ἀρχῆς.

Ἐκ τῶν ἀφορώντων ἐν τῷ Ἑλληνικῷ τὰ περὶ ὀργανισμοῦ τῆς Μονῆς τῆς μετοχίου τοῦ Ἁγιονείτου κοινοβίου (λαμβανομένου ὡς κανόνος τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ τρόπου τοῦ Βασιλίου τοῦ μεγάλου ὑπανοικουμένου μοναστικοῦ βίου) τῆς τῶν διαφόρων διαλάβεων, διαλαμβανομένων αὐτῶν ἐν περγαμηνοῖς ΛΕ, ἐν ἀρουζάτοις βρέβιον ἤτοι Ἐγκλήριον ἀνεγνωσμένον, ἄξια σημειώσεως τυχὸν χειρόγραφον Σμυρναϊκῆς τῆς ἱστορικῆς ἐποχῆς εἶναι δύο τινά:

α'. Ἡ μεγάλη Σμύρνη (ἡ Μεγάλη τοῦ Θεοῦ Σμύρνη) ἐν τῷ Ἑλληνικῷ σημαίνει οὐ μόνον αὐτὸν τὸν μέγαν ναὸν τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας, ἀλλὰ τῆς τῆς Σμυρναίων πολίχνης τῆς Κων/πόλεως, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Τὸ τοιοῦτον εἶναι ἄξιον σημειώσεως, διότι συνίσταται ἀπὸ τῶν φρόνων τῆς Φραγκοκρατίας (ἀπὸ τοῦ 13 αἰῶνος) μετὰ τῶν χρήσεις τοῦ ὀνόματος Μεγάλη Σμύρνη ἐπὶ τοσοῦτον ἔτη ἀκμῆς, ἐν δὲ τοῖς κυρίοις Βυζαντινοῖς χρόνοις παρεῖται οὕτω ἐκφρασις ὁ μέγας ναός (ὅστις ἦν τῇ βά-

75 ν 6280

Μονής Κουρίτζας Ενοικόν

(Ιερουργικός). β' Εν τω Ενοικίω υπάρχει διάταξις (Εν-
κύκλιος 5.) κατά την οποίαν εκείνοι οι μη πρέπει νά μη-
μονεύωσι τό όνομα του μητροπολίτου Ιερωσυνόρι-
ου, ούτε κατά τάξιν ενθρονισμού δεδοξασμένων των αρχιερέων
τον λόγον της ενότητος. Ποίαν νοήσωμεν την ση-
μασίαν της διατάξεως ταύτης, πρέπει νά ενδιαφερθώμεν
όλι τών εν μέν τοις μονοις τοις επορειακαις, ήτοι τοις υ-
παγομένοις εις την πνευματικήν του της επορείας μητρο-
πολίτου, μνημονεύεται τό όνομα του μητροπολίτου, εν δέ
τοις μοναις τοις πατριαρχικαις τοις απεξαρτήτοις από του
επισκόπου της επορείας, τοις μονοις τοις καθεστώσαις Σταυ-
ροπηγιακαις ή Σταυροπηγίου, μνημονεύεται τό όνο-
μα του Οικουμ. Πατριάρχου (ο λόγος περί των μονών
τών εν τοις περιβόλοις του Οικουμενικού θρόνου), εις ον την
υπάρχουσαν πατριαρχικήν υπάγονται αι κατά εκκλησιά-
τικον αυτών μόνον. Τό δε κατάστασις ενώσεως ορθοδόξων
μνημονεύειν είναι δυνατόν μόνον τών αρχηγών τών
όχι απεξαρτήτων Εκκλησιών (ειδικώς των Πατριαρχών).
Ταύτην γοιούν δεν καλεί τούς χρόνους κατά ούς εδρύ-
θη ή μονή του Ι. Παντοκρατόρος αι σταυροπηγιακαί
αι μεγάλαι μοναί (τον ονόματι τούτον ονομάζει πλή-
θος μονών εν τω Ι.) αι εδρυμένοι διά βασιλικού χρυ-
σοβούλλου, ήσαν απεξάρτητοι εκ από των Πατριαρχών.

Υπό κατόπιν εξετάσεων ίδωμεν τό Ενωτικόν του Ι.

0364
2757

Μονῆς Πετρίτζου ἱστορικόν

Πανσουριανοῦ εἶναι ἅγιον ὄρος ὡς εἰκοσίπεντε ἐν ἀρχῇ τοῦ χαρακτῆρα οὐ μόνον τῶν Ἑκατονταετηρίδων ἀρχαιότατα καὶ τὸν ΙΑ' αἰῶνα ἀμφ' ἐν μέρει εἰς τὴν ἀρετὴν ἰδίαν δὲ τοῖς σχέσεις τοῦ ὀρθοδόξου γένους τῶν Ἰβήρων πρὸς τοὺς Ἕλληνας Σπουδαιότατα ἅγιον εἶναι ὅτι καὶ τὸν ΙΑ αἰῶνα οἱ ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ στρατῷ ὑπηρετοῦντες ἀριστεῖς Ἰβήρων στρατιῶται κατέλιπον τὴν τοῦτων ἐν τῇ ~~ἀρετῇ~~ ἀρετῇ εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν αὐτῶν χώραν μίαν ἰσχυράν. Καὶ τὴν τοιαύτης χώρας ἀποδείξεις εἶναι πάντων ἡ ἵδρυσις Μονῶν Ἰβηρικῶν ἐν τῷ κράτει ἀποκατάστασις καὶ διάφορα τὸν ΙΑ αἰῶνα ἱδρύθη εἰς ἡ ἐν Ἅδῳ ἀρχαιότατη μονὴ τῶν Ἰβηρίδων ἂν εἰς ἡ παράδοσις τῆς μονῆς ἀναφέρει τὴν ἵδρυσιν τοῦτο ἐπὶ τὸν Ι. αἰῶνα ἐπὶ τὴν βασιλείαν τοῦ Νικηφόρου Φωκᾶ. Ἐπὶ τοῦ Ἀγγίου δὲ τοῦ Κομνηνοῦ εἰς ἐκεῖνο τὸ βασιλεῖον τοῦτο ἱδρύθη ἡ ἀναφέρει ἡ Ἄννα Κομνηνή, εἰς τὴν Διαθήκην «Φροντιστήριον τῶν Ἰβήρων» μοναχῶν ~~ἀρίστου~~ οὗ ~~ποιεῖ~~ λέγει αὐτῆς: «Πρώτην δὲ φροντίδα εἰς τὸν ἐπιγενομένων Ἰβηρίδων μοναχῶν ἐποιούμεθα, δίφαν τε δίφας ὁμοῦ δοῦναι τὸ πρότερον, ἐπιδόν τε τὴν Κωνσταντίνου ἐπιδημίαν ἀμφὶ εἰς τοιαύτης τε ὑπερμονίας τόπου πολλοῖς ἀποδέμενοι. Ἐνθεῦτεν δὲ ἐξηγεῖται εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ Στρατηγικὸν τοῦ Π. σύνταγμα μετὰ τοῦ καθηγέτου τῶν πρὸς βιβλιοθήκην εἰς τὸν πάντων τῶν ἐν αὐτῷ ἀναγεγραμμένων» Ἐκεῖ ὁ λόγος. Πολὺ ἐπίκαιρος, ἀλλ' ὁ παραδωρῶν τόδε ἐν Ῥιμπαουσόμι Ἐρεσσόμων.

1220
Α
2757

Μονῆς Πετρίζου Ἰωαννίνων

τὸ φροντιστήριον μέγιστον.»

Ὁ Σρ. Ἡγουμενικὸς αὐτέλαβεν ἢ διέλαβε νὰ συνλογισθῇ τὰ Ἰωαννίνα αὐτὰ οὐ μόνον Ἑλληνικὰ ἀλλὰ καὶ Ἀρβανιτικὰ καὶ Βλαχικά. Τοῦτο δὲ ἔγινε διότι ἔχει οὐ μόνον Βλάχους ἀλλὰ καὶ Ἀρβανιτόφωνοι συγγενεῖς, οἵτινες ἤθελε νὰ γνώσωσι καλῶς τὸ ἀριστοκρατικὸν καὶ νὰ αἰσθάνται τὰς διαλέξεις αὐτῶν.

Τοιοῦτον τέκνον τὸ πνευματικὸν τοῦ Ἰωαννίνου ἐκόσμει ἐκλεκτῶν. Ἀλλ' ἐπρέπει νὰ ἐν αὐτῷ καὶ ἀλλοφυλόφωνοι ἐκόσμουν μονοσήμαντος τάξεως μέγα σωματεῖον ἐθνικόν, μὴ ἔχοντες διαφέρον ἐκ τῶν φωνῶν τῶν ὀνομαστῶν τῶν α Πανελληνιστῶν. Εἶναι δὲ καὶ ἐκεῖνο γνωστὸν ἔκαστον ὡς μυστικὸν γνωσιμόν τοῦ Ἀλάνικοι πρὸ πάντων ὡς ἐρμηνεῖοι, διὰ τὰς φωνὰς τὰς γνωστὰς τε καὶ ἀγνώστους ἐν αὐτῷ Βυζαντινὰς Ἑλληνοφωνικὰς ῥίζας. Ἐκεῖνοι ῥίζας ἐκόσμει μία μόνη τὸ Γαουλόρης (Γαουλέρ) ἐρμηνευόμενον μεγάλης. (Ἐν τῷ Ἀρβανικῷ ἡ ῥίζα ἐρμηνεύεται σκοπεύω)

Π. ΚΑΡΟΛΙΔΗΣ.